

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

УДК 351.85

DOI <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.1.2.38>

О. Є. ВОЙТИК

кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри публічного врядування

Інститут адміністрування, державного управління та професійного розвитку

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID: 0000-0002-2070-4932

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

У статті досліджено сутність та особливості нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері державно-приватного партнерства. Наголошено, що сучасні виклики створюють перешкоди для залучення інвестицій та ефективного використання ресурсів у рамках державно-приватного партнерства, що потребує ретельного аналізу чинного законодавства, виявлення його недоліків та розробки рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері державно-приватного партнерства.

Визначено, що державно-приватне партнерство – це форма співпраці державного та приватного секторів, спрямована на реалізацію соціально значущих проектів на взаємовигідних умовах. Стверджується, що державно-приватне партнерство в сучасних умовах стає ефективним інструментом реалізації стратегічних завдань розвитку інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності економіки та забезпечення суспільних потреб.

Підкреслено роль та роль державного управління у забезпеченні сприятливих умов для реалізації проектів державно-приватного партнерства та відзначено основні завдання держави у цьому контексті. Зазначається, що світова практика показує, що країни з розвинутою нормативно-правовою базою досягають більшої ефективності в реалізації проектів державно-приватного партнерства. Розглянуто нормативно-правову базу державно-приватного партнерства в Україні, яка сформована на основі низки законів, підзаконних актів, міжнародних договорів та рекомендацій. Як основні нормативно-правові акти в досліджуваній сфері виділено Закон України «Про державно-приватне партнерство», Цивільний та Господарський кодекси.

Проаналізовано основні проблеми нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері державно-приватного партнерства. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності державного управління у сфері державно-приватного партнерства. Зроблено висновок, що створення ефективної законодавчої бази стане важливим кроком до зміцнення партнерства між державою та бізнесом, що позитивно вплине на соціально-економічне благополуччя країни.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, публічне управління, нормативно-правове забезпечення, закони, держава.

O. YE. VOITYK

Candidate of Public Administration,

Associate Professor at the Department of Public Governance

Institute of Administration, Public Administration and Professional Development

of the National University "Lviv Polytechnic"

ORCID: 0000-0002-2070-4932

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT FOR PUBLIC ADMINISTRATION
IN THE FIELD OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

The article examines the essence and features of the regulatory and legal support of public administration in the field of public-private partnership. It is emphasized that modern challenges create obstacles to attracting investments and effective use of resources within the framework of public-private partnership, which requires a thorough analysis of current legislation, identifying its weaknesses and developing recommendations for improving the regulatory and legal support of public administration in the field of public-private partnership.

It is determined that public-private partnership is a form of cooperation between the public and private sectors, aimed at implementing socially significant projects on mutually beneficial terms. It is argued that public-private partnership in modern conditions is becoming an effective tool for implementing strategic objectives of infrastructure development, increasing the competitiveness of the economy and ensuring public needs.

The role and role of public administration in ensuring favorable conditions for the implementation of public-private partnership projects is emphasized and the main tasks of the state in this context are noted. It is noted that world practice

shows that countries with a developed regulatory and legal framework achieve greater efficiency in the implementation of public-private partnership projects. The legal framework of public-private partnership in Ukraine is considered, which is formed on the basis of a number of laws, by-laws, international agreements and recommendations. The Law of Ukraine "On Public-Private Partnership", the Civil and Commercial Codes are emphasized as the main regulatory acts in the studied area.

The main problems of regulatory and legal support of public administration in the field of public-private partnership are analyzed. The directions of increasing the efficiency of public administration in the field of public-private partnership are substantiated. It is concluded that the creation of an effective legal framework will be an important step towards strengthening the partnership between the state and business, which will have a positive impact on the socio-economic well-being of the country.

Key words: *public-private partnership, public administration, regulatory and legal support, laws, state.*

Постановка проблеми

Державно-приватне партнерство (ДПП) виступає одним із ключових механізмів залучення приватного капіталу до вирішення суспільно значущих завдань. Це сприяє розвитку інфраструктури, підвищенню ефективності управління ресурсами та впровадженню інноваційних підходів у різні сектори економіки. Проте реалізація проєктів у сфері ДПП в Україні супроводжується низкою проблем, які значною мірою пов'язані з нормативно-правовим регулюванням.

В сучасних умовах основними проблемами є недостатня узгодженість законодавчої бази, що регулює діяльність у сфері ДПП; прогалини у правовому забезпеченні прозорості та ефективності укладення договорів між державою та приватними партнерами; відсутність чітких механізмів контролю за виконанням зобов'язань сторонами; правові колізії, що ускладнюють практичну реалізацію проєктів ДПП; недосконалість нормативних актів, які регулюють розподіл ризиків та відповідальності між партнерами. Такі виклики створюють перешкоди для залучення інвестицій та ефективного використання ресурсів у рамках ДПП. Це потребує проведення ґрунтовного аналізу чинного законодавства, виявлення його слабких місць та розробки рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері ДПП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Особливості ДДП досліджує значна кількість вчених, зокрема, таких як Гаріфуллін М. [2], Дегтярьов А. [3], Клименко С. [1], Козар Ю. [2], Косач І. [3], Криничко Л. [4], Криничко Ф. [4], Лашкул З. [1], Мотовиця Н. [1], Петрик С. [4], Савченко В. [5], Стойка С. [5], Стойка В. [5], Ярова Л. [1] та інші. У своїх працях дослідники розглядають окремі аспекти інституту державно-приватного партнерства в Україні, зокрема, як основи фінансово-економічної стабільності держави, піднімають питання сучасного стану реалізації договорів державно-приватного партнерства та державних інвестиційних проєктів у сфері охорони здоров'я, вивчають особливості розвитку державно-приватного партнерства в умовах децентралізації влади в Україні.

Проте в основі розвитку ДДП лежить наявність відповідного нормативно-правового забезпечення, яке відповідає сучасним викликам і здатне врегульовувати питання у даній сфері. Тому дослідження, що стосується нормативно-правового забезпечення ДДП в Україні є актуальним і зумовило вибір теми даного дослідження.

Формулювання мети дослідження

Формулювання цілей статті полягає в дослідженні особливостей нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері державно-приватного партнерства та обґрунтуванні напрямів його покращення.

Викладення основного матеріалу дослідження

Державно-приватне партнерство (ДПП) є важливим інструментом для вирішення суспільно значущих завдань шляхом залучення приватних інвестицій, підвищення ефективності управління та розвитку економіки. ДПП визначається як форма співпраці між публічним і приватним секторами, спрямована на реалізацію суспільно значущих проєктів на взаємовигідних умовах. Важливою характеристикою ДПП є розподіл ризиків, обов'язків та вигод між партнерами, що вимагає відповідного правового регулювання.

ДПП в сучасних умовах стає ефективним інструментом реалізації стратегічних завдань розвитку інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності економіки та забезпечення суспільних потреб. Проте успішна реалізація проєктів у цій сфері вимагає належного нормативно-правового забезпечення, яке створює правові основи для взаємодії держави та бізнесу, тобто визначає механізми взаємодії між державою та приватним сектором.

Публічне управління відіграє ключову роль у забезпеченні сприятливих умов для реалізації проєктів ДПП. Основними завданнями держави у цьому контексті є створення правової бази, що стимулює інвесторів; організація прозорих та конкурентних процедур відбору приватних партнерів; контроль за виконанням зобов'язань сторонами договору та забезпечення балансу між публічними і приватними інтересами.

Світова практика свідчить, що країни з розвиненою нормативно-правовою базою досягають більшої ефективності у реалізації проєктів ДПП. Наприклад, у країнах ЄС діє чітко врегульоване законодавство, яке передбачає прозорі процедури відбору партнерів, розподіл ризиків, доступ до фінансування та відповідальність сторін. Україна може врахувати ці підходи для адаптації кращих практик до національних умов.

Нормативно-правова база державно-приватного партнерства в Україні формується на основі низки законів, підзаконних актів, міжнародних договорів та рекомендацій. Основу становлять:

- Закон України «Про державно-приватне партнерство» [6] від 2010 року, який визначає загальні принципи, форми ДПП, порядок підготовки та реалізації проєктів;
- Цивільний [7] та Господарський [8] кодекси України, що регулюють договірні відносини та питання відповідальності сторін;
- Закони у галузі будівництва, інвестиційної діяльності, концесії та інших секторів, які деталізують аспекти реалізації ДПП у певних сферах.

В Україні основним законодавчим актом у цій сфері є Закон України «Про державно-приватне партнерство» [6], який визначає загальні принципи, форми та процедури співпраці. Він визначає загальні принципи, форми партнерства, сфери застосування та порядок реалізації проєктів. Закон спрямований на створення сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у розвиток інфраструктури, житлово-комунального господарства, освіти, охорони здоров'я, енергетики та інших важливих секторів економіки. Водночас ефективність його реалізації залежить від узгодженості із суміжними правовими актами, зокрема у сферах фінансування, земельного законодавства, публічних закупівель та управління державною власністю.

Однією з ключових особливостей Закону є визначення чітких етапів реалізації проєктів ДПП: ініціювання, підготовка, конкурсна процедура відбору партнера, укладення договору та реалізація проєкту. Закон також регламентує форми партнерства, серед яких найпоширенішими є концесія, спільна діяльність, управління об'єктами державної чи комунальної власності. Крім того, він передбачає основні вимоги до договорів ДПП, включаючи положення щодо розподілу ризиків між сторонами.

Водночас, Закон потребує вдосконалення через наявність певних прогалин та колізій. Наприклад, у ньому недостатньо деталізовано механізми моніторингу виконання проєктів, критерії оцінки їх ефективності та порядок вирішення можливих конфліктів між сторонами. Крім того, уніфікація цього Закону з іншими нормативно-правовими актами, такими як закони про концесію та інвестиційну діяльність, є необхідною для підвищення прозорості та ефективності реалізації проєктів ДПП в Україні.

Цивільний кодекс України є фундаментальним нормативно-правовим актом, який регулює майнові та особисті немайнові відносини між фізичними, юридичними особами та державою. У контексті ДПП Цивільний кодекс України визначає загальні положення щодо укладення, виконання та розірвання договорів між сторонами. Особлива увага приділяється питанням договірного регулювання, зокрема правам та обов'язкам сторін, а також порядку відшкодування збитків у разі порушення умов договору.

Цивільний кодекс України також забезпечує правову базу для взаємодії партнерів у межах ДПП, регулюючи питання власності, інвестиційної діяльності, управління спільними активами та захисту прав учасників. Важливою частиною Кодексу є положення про зобов'язання, які є основою для врегулювання відносин у межах договірних форм партнерства, таких як концесії чи управління об'єктами. Таким чином, Цивільний кодекс України створює правовий фундамент для забезпечення стабільності та захисту інтересів сторін у межах державно-приватного співробітництва.

Господарський кодекс України регулює господарські відносини, що виникають у процесі економічної діяльності між суб'єктами господарювання та органами державної влади. У сфері ДПП Господарський кодекс України відіграє важливу роль, оскільки встановлює принципи організації господарської діяльності, порядок укладення господарських договорів, а також умови створення спільних підприємств. Кодекс також передбачає механізми відповідальності за порушення господарських зобов'язань, що має важливе значення для забезпечення ефективного партнерства між державою та бізнесом.

Окрему увагу в Господарському кодексі України приділено регулюванню відносин власності, інвестицій та інноваційної діяльності, які є ключовими аспектами у реалізації проєктів ДПП. Положення Кодексу сприяють формуванню прозорих умов для здійснення інвестиційної діяльності, зокрема шляхом захисту прав інвесторів, визначення порядку користування державним майном та врегулювання спільної діяльності. Таким чином, Господарський кодекс України забезпечує нормативно-правову основу для функціонування ДПП у межах економічної діяльності.

Закони у сфері будівництва, інвестиційної діяльності та концесії є важливими елементами нормативно-правового забезпечення, що деталізують окремі аспекти реалізації проєктів ДПП. Зокрема, Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» встановлює правила планування та забудови територій, порядок отримання дозвільної документації, а також вимоги до інфраструктурних об'єктів, що створюються в рамках ДПП. У свою чергу, Закон України «Про інвестиційну діяльність» регулює процес залучення інвестицій, захист прав інвесторів, а також порядок реалізації інвестиційних проєктів, які можуть включати участь державного та приватного секторів.

Окремо варто виділити Закон України «Про концесію», який регулює механізми передачі об'єктів державної та комунальної власності в довгострокове управління приватним партнерам. Цей Закон визначає процедуру

укладення концесійних договорів, розподіл прав та обов'язків сторін, а також специфіку фінансування та реалізації таких проєктів. Крім того, галузеві закони, такі як закони у сфері транспорту, енергетики, освіти чи охорони здоров'я, містять додаткові норми, що регламентують умови реалізації проєктів ДПП у цих секторах. Усі ці нормативні акти сприяють створенню правової основи для ефективного впровадження державно-приватного партнерства в різних галузях економіки.

Попри наявність базового законодавства у сфері ДПП, в Україні зберігаються суттєві проблеми, які перешкоджають ефективній реалізації таких проєктів. Однією з основних проблем є недостатня узгодженість нормативно-правової бази. Закони, що регулюють діяльність у межах ДПП, часто суперечать один одному або містять правові прогалини. Наприклад, положення Закону України «Про державно-приватне партнерство» не завжди гармонійно співвідносяться із законодавством про концесію, будівництво та інвестиційну діяльність. Це створює правову невизначеність та ускладнює процес підготовки, укладення й реалізації договорів між державою та приватними партнерами.

Ще однією значною проблемою є недосконалість процедурного регулювання. Складність бюрократичних процедур, непрозорість конкурсних відборів приватних партнерів та відсутність чітких критеріїв оцінки ефективності проєктів ДПП знижують їх привабливість для інвесторів. Крім того, у законодавстві недостатньо врегульовані питання розподілу ризиків, що часто призводить до нерівномірного розподілу відповідальності між сторонами. Відсутність ефективних механізмів моніторингу та контролю реалізації проєктів також є суттєвим недоліком, який ускладнює забезпечення якості та досягнення визначених цілей. Усі ці проблеми потребують комплексного вирішення для створення сприятливого середовища для розвитку ДПП в Україні.

Крім того, важливим викликом залишається недостатній рівень інституційної спроможності органів державної влади, які відповідають за управління проєктами ДПП. Брак кваліфікованих кадрів, обмежений доступ до експертної підтримки та сучасних інструментів управління часто ускладнюють процес підготовки та реалізації проєктів. Особливо це помітно на місцевому рівні, де органи самоврядування не завжди мають необхідні ресурси й знання для ефективного впровадження партнерських ініціатив. Водночас, слабка інформаційна підтримка та недостатнє розуміння потенційних переваг ДПП серед державних службовців і бізнесу обмежують популяризацію цього інструменту в Україні.

Отже, серед основних проблем у нормативно-правовому забезпеченні публічного управління у сфері ДПП можна виділити ті, які представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні проблеми нормативно-правового забезпечення публічного управління у сфері ДПП

Проблеми	Їх пояснення
Недостатня узгодженість законодавства	Різні нормативно-правові акти часто суперечать один одному, що створює правову невизначеність
Фрагментарність нормативної бази	Законодавство не забезпечує повної правової визначеності щодо процедур підготовки, укладення та реалізації договорів ДПП
Складність процедур	Підготовка та реалізація проєктів ДПП супроводжуються тривалими бюрократичними процедурами, що знижує інтерес приватного сектору до участі в партнерстві
Недостатня прозорість механізмів фінансування	Інвестори часто стикаються із правовими ризиками, пов'язаними із фінансовими зобов'язаннями держави
Недоліки у розподілі ризиків	Законодавство недостатньо регулює питання розподілу фінансових, технічних та юридичних ризиків між державою та приватними партнерами
Відсутність механізмів контролю	Не передбачено чітких механізмів моніторингу та оцінки ефективності реалізації проєктів
Обмежена адаптація до міжнародних стандартів	Законодавча база України потребує гармонізації з європейськими нормами, що є особливо важливим в умовах євроінтеграції

Джерело: власні узагальнення

Загалом, існуюча нормативна база потребує вдосконалення для створення більш сприятливих умов для партнерства між державою та приватним сектором. Для підвищення ефективності публічного управління у сфері ДПП необхідно:

1. Гармонізація законодавства. Забезпечення узгодженості між законами, які регулюють ДПП, концесію, інвестиційну діяльність, бюджетне фінансування, земельні питання, публічні закупівлі та інші суміжні сфери. Слід враховувати рекомендації міжнародних організацій, зокрема ОЕСР та ЄБРР, щодо правового забезпечення ДПП.

2. Оптимізація процедур. Спрощення та стандартизація процедур підготовки, затвердження та реалізації проєктів. Варто впровадити стандарти відкритості та підзвітності на всіх етапах реалізації проєктів ДПП, зокрема через цифровізацію процесів.

3. Визначення чітких критеріїв розподілу ризиків. Розробка нормативних актів, які б деталізували механізми розподілу ризиків між державою та бізнесом.

4. Посилення контролю та моніторингу. Впровадження ефективних інструментів оцінки результатів ДПП, зокрема через створення спеціальних незалежних органів або комісій.

5. Розвиток інституційної спроможності. Підвищення кваліфікації державних службовців, залучених до управління проектами ДПП, а також створення експертних платформ для підтримки реалізації проєктів. Важливо створити навчальні програми та тренінги для працівників публічного сектору, залучених до реалізації проєктів ДПП.

У підсумку варто зазначити, що нормативно-правове забезпечення ДПП в Україні потребує комплексного перегляду з метою усунення існуючих недоліків та створення умов для ефективної реалізації проєктів. Удосконалення законодавчої бази, гармонізація з міжнародними стандартами та посилення ролі публічного управління сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості країни та ефективності використання державних ресурсів.

Висновки

Отже, нормативно-правове забезпечення публічного управління у сфері державно-приватного партнерства є ключовим фактором успішної реалізації проєктів, спрямованих на розвиток інфраструктури та економіки. Воно є фундаментом для ефективного залучення приватного капіталу до вирішення суспільно важливих завдань.

Аналіз сучасного стану законодавства України вказує на наявність низки проблем, які стримують розвиток ДПП, зокрема: складність процедур, недостатня узгодженість законодавчої бази, прогалини в регулюванні розподілу ризиків та відсутність чітких механізмів контролю. Для подолання цих проблем і створення сприятливого середовища для розвитку ДПП необхідно: гармонізувати нормативно-правову базу шляхом усунення колізій та суперечностей між чинними актами; спростувати процедури підготовки, реалізації та моніторингу проєктів; запровадити чіткі правила розподілу ризиків між державою та приватними партнерами; посилити механізми контролю та моніторингу реалізації проєктів; адаптувати кращі міжнародні практики до національного законодавства.

Удосконалення законодавчої бази, гармонізація процедур, впровадження сучасних механізмів контролю та адаптація міжнародного досвіду дозволять Україні створити сприятливе середовище для партнерства між державою та бізнесом. Створення дієвої нормативно-правової бази стане важливим кроком на шляху до посилення партнерства між державою та бізнесом, що матиме позитивний вплив на добробут країни.

Перспективами подальших наукових досліджень є дослідження особливостей організаційного забезпечення публічного управління у сфері державно-приватного партнерства в умовах сучасних викликів.

Список використаної літератури

1. Клименко С.Є., Лашкул З.В., Мотовиця Н.Я., Ярова Л.Д. Сучасний стан реалізації договорів державно-приватного партнерства та державних інвестиційних проєктів у сфері охорони здоров'я. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 68–74.
2. Козар Ю., Гаріфуллін М. Інститут державно-приватного партнерства в Україні: окремі аспекти. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 4. С. 173–179. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-4-173-179>
3. Косач І.А., Дегтярьов А.В. Розвиток державно-приватного партнерства в умовах децентралізації влади в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1589> (дата звернення: 12.01.2027) DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.3.2>
4. Криничко Л.Р., Петрик С.М., Криничко Ф.Р. Удосконалення правового механізму реалізації державно-приватного партнерства як інвестиційного проєкту у сфері охорони здоров'я. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 23. С. 131–137. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.23.131>
5. Савченко В.Ф., Стойка С.О., Стойка В.О. Державно-приватне партнерство як основа фінансово-економічної стабільності держави. Інфраструктура ринку. Випуск 56. 2021. С.45–53. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure56-8>
6. Про державно-приватне партнерство: Закон України № 2404-VI від 01.07.2010р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 13.01.2025).
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 40–44, ст. 356.
8. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, ст. 144.

References

1. Klymenko, S. Ye., Lashkul, Z. V., Motovytsia, N. Ya., Yarova, L. D. (2022), Suchasnyy stan realizatsiyi dohovoriv derzhavno-pryvatnoho partnerstva ta derzhavnykh investytsiynykh proyektiv u sferi okhorony zdorov'ya [Current status of implementation of public-private partnership agreements and public investment projects in the healthcare sector]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 2. pp. 68–74.
2. Kozar, Yu., Garrifullin, M. (2021). Instytut derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini: okremi aspekty [Institute of public-private partnership in Ukraine: some aspects]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnih sprav*, no 4. pp. 173–179.

3. Kosach, I., Degtiarov, A. (2020), Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva v umovakh detsentralizatsiyi vlady v Ukraini [Development of public-private partnership in conditions of government decentralization in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, no. 3, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1589>.
4. Krynychko, L. R., Petryk, S. M., Krynychko, F. R. (2020). Udoskonalennya pravovoho mekhanizmu realizatsiyi derzhavno-pryvatnoho partnerstva yak investytsiynoho proektu u sferi okhorony zdorov'ya [Improvement of the legal mechanism for the implementation of public-private partnership as an investment project in the field of health care]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, no. 23. pp. 131–137.
5. Savchenko, V., Stoika, S., Stoika, V. (2021). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak osnova finansovo-ekonomichnoyi stabil'nosti derzhavy [Public and private partnership as the basis of financial and economic stability of the state]. *Infrastruktura rynku*, no. 56, pp. 45–53.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [On public-private partnership], *The Law of Ukraine*, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 13 January 2025).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Tsyvil'nyy kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine], *The Law of Ukraine. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, no. 40–44, p. 356.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Hospodars'kyi kodeks Ukrainy [Commercial Code of Ukraine], *The Law of Ukraine. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, no. 18, p. 144.